

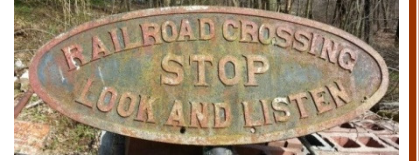
थांबा! पहा! आणि ऐका!

डिसेंबर २०१५

ज्या रस्त्यांवर लोहमार्ग ओलांडण्याच्या ठिकाणी गेट अथवा इषाऱ्याचे दिवे नसतात अशा ठिकाणी अनेक प्रकारचे फलक आपण सगळ्यांनी पाहीले आहेत. हे फलक तुम्हाला असे सूचित करतात की लोहमार्ग ओलांडण्यापूर्वी थांबा, एखादी आगगाडी येत आहे हे दोन्ही बाजूंस पहा आणि आगगाडीच्या षिटीचा आवाज ऐका. एवढे केल्यानंतरच लोहमार्ग ओलांडण्यास सुरक्षित असल्याची तुम्हाला खात्री होते.

जेव्हा तुम्ही प्रक्रीया संयंत्रामध्ये काम करता तेव्हा देखील तुम्ही थोडा वेळ थांबण्यासाठी काढा, तुमच्या कार्यक्षेत्रावर एकवार नजर टाका आणि कानोसा घ्या. तुमचे संयंत्र सतत त्याच्या अवस्थेविषयीचे तुम्हाला संकेत देत असते पण तुम्ही त्याकडे लक्ष देता किंवा ऐकता काय? इथे काही उदाहरणे दिली आहेत:

- एका कामगाराचे एका संवेशटीत नसलेल्या स्टीलच्या टाकीकडे लक्ष गेले व त्याला टाकीची एक भिंत हलत अथवा थरथरत आहे असे भासले. ते व्यवस्थित दिसत नव्हते. हे त्या कामगाराने त्याच्या पर्यवेक्षकास सांगितले आणि टाकी रिकामी करण्यात आली. टाकी अत्यंत गंजलेली असल्याचे व तिची भिंत त्यामुळे पातळ झाली असल्याचे निदर्शनास आले.
- एक इलेक्ट्रिशियन आपल्या कामाच्या ठिकाणी जात असताना वाटेत थांबला व दुसऱ्या ठिकाणाच्या विद्युत उपकरणाच्या कॅबिनेटकडे त्याचे लक्ष गेले. त्याला तेथील एक दार व्यवस्थित लावले नसल्याचे आढळले आणि त्याने ते व्यवस्थित लावले.
- एक कामगार डिस्टिलेशन कॉलमवरील रिबॉयलर सर्क्यूलेशन पंपाजवळून जात असताना त्याला त्या पंपाचा आवाज नेहमीसारखा वाटला नाही. पंप खोलून पाहीला असता त्यात धातूचे तुकडे आढळून आले. डिस्टिलेशन कॉलमच्या ट्रेचे सपोर्ट जें बऱ्याच प्रमाणात गंजले होते त्याचे हे तुकडे असल्याचे नंतर आढळून आले.
- एका अभियंत्याने ज्वलनशील घनपदार्थाने भरलेल्या एका उपकरणाच्या बाहेर साठलेली भुकटी व त्या भुकटीचा लोळ पाहीला. तेथे आगीच्या स्रोताचे संभाव्य असे अनेक घटक होते. (विद्युत उपकरणे व गतिजविद्युत ठिणगी). उपकरण बंद करण्यात आले व ती खोली साफ करण्यात आली व त्या पदार्थाची भुकटी बाहेर न येऊ देण्यासंबंधातील प्रतिबंधात्मक उपाययोजना अमलात आणली गेली.

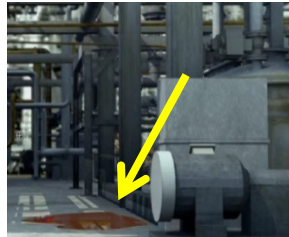

आपण काय करू शकता ?

- आपले काम करित असताना तुमच्या संयंत्राकडे पहा व त्याचा आवाज ऐका. एखादी गोष्ट वेगळी दिसते किंवा तिचा आवाज वेगळा वाटतो का? तुम्हाला अशा काही गोष्टी दिसतात किंवा ऐकू येतात की ज्यांची शहानिशा करणे आवश्यक आहे पण लोकांनी त्याकडे लक्ष देणे थांबविले आहे. याला “विसंगतीचे उदात्तीकरण” म्हणतात — ज्या गोष्टी सुधारणे आवश्यक आहेत त्यांचा नियमित म्हणून स्वीकार करणे आणि त्या सुधारण्यासाठी काहीच हालचाल न करणे. कोणतीही गोष्ट सुस्थितीत वाटत नसेल किंवा तिचा आवाज नियमित वाटत नसेल तर त्याची माहिती द्या व व्यवस्थापनास त्याची शहानिशा करण्यासाठी वारंवार आठवण करून द्या.
- तुमच्या संयंत्राची दैनंदिन तपासणी करण्यास जाण्याचा मार्ग बदलत जा म्हणजे तुम्ही ज्या वस्तुजवळून नेहमी जाता त्यांची वेगळी वाजू तुम्हाला दिसेल.
- तुमच्या निदर्शनास येऊ शकणाऱ्या काही संभाव्य सुरक्षा समस्यांची इथे काही उदाहरणे दिली आहेत:

ही टाकी गंजलेली व सडलेली वाटते

पृष्ठभागावरील हे डबके कसले आहेत?

या वाहिनीला तडा तर गेला नाही?

या संवेशटीत वाहिनीमधून कसली गळती होत आहे?

टीप: वरील छायाचित्रे यनायटेड स्टेट्स केमिकल सेफ्टी बोर्डच्या व्हीडीओमधील आहेत (www.csb.gov).

फक्त निरीक्षणातून तुम्हाला खूप गोष्टी समजू शकतात.

— योगी बेरा (बेसबॉल हॉल ऑफ फेम कॅचर, 1925–2105)

AIChE © 2008. सर्व हक्क राखीव. अव्यावसायिक, शैक्षणिक हेतूसाठी वापरण्यास प्रोत्साहन आहे. तथापि CCPS शिवाय अन्य कोणासही पुनर्विक्रीसाठी वापर करण्यास सक्त मनाई आहे. संपर्क : ccps.beacon@aiiche.org किंवा ६४६-४९५-१३७१

हे बीकॉन सहसा अरेबिक, अफ्रीकन, चिनी, झेक, डॅनिश, डच, इंग्रजी, फ्रेंच, जर्मन, ग्रीक, गुजराती, हिब्रू, हिंदी, इटालियन, जपानी, कोरियन, मालय, मराठी, नॉर्वेजियन, पर्शियन, पोलीश, पोर्तुगीज, रोमानियन, रशियन, स्पॅनिश, स्वीडीश, तेलगू, थाई, तुर्की, आणि व्हीएतनामी इत्यादी भाषांमध्ये उपलब्ध आहे.